

Alderdommen mere episk end dramatisk.

Det er ikke saadan at blive gammel. Da min Mor nærmede sig de Halvfjerds, skulde hun flytte til en ny Lejlighed, hvad der naturligt nok gav Anledning til mange og lange Overvejelser for og imod og frem og tilbage saavel som Rekognosceringer i Terrænet. Disse Overvejelser og Rekognosceringer delagtiggjorde hun sine Omgivelser i indtil de mindste Detaljer.

»Forleden Dag – det var i Torsdags – nej, det maa have været i Fredags, for om Torsdagen vaskede vi jo – saa jeg paa en Lejlighed i Nørre Søgade 37, anden Sal til højre, men den kunde der nu slet ikke være Tale om. Entréen, man kom ind i, var saa smal, at Klædeskabet umuligt kunde faa Plads i den, men det fik nu være, Værre var det, at der var saa højt til Loftet i Værelserne, at Gardinerne vilde blive for korte, og det er jo udelukket i disse fortvivlede Tider at anskaffe nye, men man kunde maaske hjælpe sig med Flæser. Men Møblerne vilde det være ganske umuligt at faa anbragt. Den første Dør til højre i Entréen førte ind i et Gadeværelse, der maatte anvendes til Kontor, selv om det var noget vel lille – det maalte – lad mig se –«

»Men hvis der ikke kan være Tale om Lejligheden, er det da overflødigt at gaa i Detaljer,« indvendte jeg med min plumpe Mandfolkelogik.

»Lad være med at afbryde mig,« sagde min Mor fortrædeligt, »jeg hader Afbrydelser.«

Og hun gav sig saa til at gennemgaa samtlige Værelser med Nøjagtige Maal for Gulvflade og Loftshøjde, Antal af Døre og Vinduer, Køkken med saa og saa mange Skabe og Spisekammer (mod Nord, heldigvis), W.C., men intet Badeværelse (for det var jo en ældre Ejendom, opført i Firserne eller maaske Begyndelsen af Halvfemserne), naturligvis Kakkellovne (ikke Centralvarme), Kælderrum og Loftskammer – hun havde samvittighedsfuldt være gennem det hele, selv efter at det var blevet hende klart, at Lejligheden ikke passede hende. Og ligesom hun ikke havde skaaet sig selv for nogen Umage, forskaaedes Tilhøreren ikke for nogen Detalje eller Petitesse, som hun fastholdt med Alderdommens ubarmhjertige Hukommelse, der ikke taaler nogen Overspringning.

Alt stod saa levende for hende og blev gengivet med en Sans for plastisk Virkning, som vel i Øjeblikket kunde fremkalde nogen Utaalmodighed, men som i Tilbageblikket ikke kan andet end vække min Beundring. Jeg forstaar nu godt at hun hadede Afbrydelser: der laa deri et rent kunstnerisk Ubehag ved at faa en god Fortælling spoleret. Lad være, at Emnet i sig selv var lidt spinkelt – at det maaske nok skortede det paa Almeninteresse, for slet ikke at tale om dramatisk Spænding. Men de gamles Form er ogsaa mere Eposet end Dramaet. En dramatisk Alderdom former sig gerne tragisk. Her var ikke Tale om fri Fabulering, men en tro Reproduktion af nøgterne Fakta – et Stykke ægte Realisme, gengivet med Genoplevelsens fulde Intensitet.

Resultatet blev, at hun havnede i Griffenfeldtsgade, nogle faa Huse fra Nørrebrogade. Dér sad hun saa paa sin Forhøjning ved Vinduet og kontrollerede gennem Gadespejlet hvad der foregik paa det lille Stykke af Nørrebrogade, som faldt indenfor hendes Synsfelt, mens hun flittigt strikkede Strømper og Sokker og Uldtrøjer til Børnene og Børnebørnene. Det var en utrolig Masse Tildragelser, som fandt Sted indenfor dette begrænsede Omraade – Tildragelser til Tider Hoved uden Hale, til andre Hale uden Hoved, som oftest uden Hoved og Hale: en falden Hest; en fuld Mand; et passerende Ligtog; en Sporvogn, der kørte af Skinnerne; et Hølæs, der væltede i Svinget, og hvad ved jeg. Dér spejdede hun fra sit Hlidskjalv ud i sit Brudstykke af Verden, og hendes gode, gamle Øjne – langsynede Gammelkoneøjne – fløj sit Hlidskjalv ud i sit Brudstykke af Verden, og hendes Bud fra Livet derude. Og hendes Gengivelsesevne stod fuldt paa Højde med hendes Iagttagelsesevne. Hvis man havde kaldt hendes »Reportage« fin Journalistik, vilde ingen være blevet mere forbavset end hun, men det var just hvad det var.

Penge

[...]

Uden Sammenligning værst er naturligvis den Fattigdom, som medfører positiv Nød. Næst værst føles Overgangen fra gode Kaar til smaa Kaar. For mit eget Vedkommende har jeg bevaret en levende Erindring om den økonomiske Deklassering, det betød for Familien, da min Far brat døde, 46 Aar gammel. Han havde oparbejdet en betydelig Praksis som Læge og førte et for den Tid ret stort Hus: Lejlighed paa en halv Sneg Værelser i et dyrt Kvarter, kostbart Indbo, to Piger og Husjomfru, udstrakt Selskabelighed m. m. Som Enke med fire Børn mellem 7 og 12 Aar maatte min Mor skille sig ved en stor Del af Møblerne til Spotpris, flytte hen i en lille Lejlighed i et billigt Kvarter og rende fra Herodes til Pilatus for at skrabe nogle Legater sammen, som i Forbindelse med min Fars Livsforsikring kunde holde Ulven fra Døren. Stakkels Mor, hvor har hun maattet slide Trapper som Supplikant! For hvert Aar saa hun sin lille Kapital svinde ind, og der var ikke meget levnet, da hun langt om længe naaede sine Ønskers Maal gennem Tildelingen af en Lotterikollektion.

Det kunde ikke være anderledes end at vi Børn følte dette bratte Omslag i Kaarene som en Deklassering, og jeg kan for mit eget Vedkommende bevidne, at den hvilede som en Slagskygge over min Barndom og første Ungdom. Børn er jo smaa Snobber: et Bytte for de ydre Forholds Magt, imod hvilken de endnu ikke har noget af deres eget at sætte op. Man skammede sig over det tarvelige Kvarter, man boede i – at ens Mor til Tider ikke havde Pige Hjælp (husk paa, at det var i Firserne i Forrige Aarhundrede!) – at man daarligt kunde invitere Kammerater hjem – at man kun havde Raad til at anskaffe brugte Skolebøger – at ens Tøj var fra en billig Skrædder og Skomager – at ens Lommepege var faa og smaa – at man havde Friplads i Skolen. Vore Dages Mennesker har heldigvis et langt sundere Syn paa disse Forhold og vil maaske være tilbøjelige til at smile og trække paa Skuldrene af disse Smaasorger: efter hin Tids Indstilling var de reelle nok og ikke til at affærdige med et Smil eller Skuldertræk. Personligt regner jeg det for et af de største Goder, der er blevet mig til Del, at jeg – uden generende Overflod for øvrigt – har været forskaanet for Pengesorger, siden jeg blev selverhvervende. Naar der maaske til Tider er blevet trukket paa min Pung fra forskellige Sider noget kraftigere end det altid huede mig, har jeg gerne fundet Trøst i den Betragtning, at det dog alle Dage er lettere at give end at tage.

Som Intermezzo en lille Solstraalefortælling, som har det forud for de fleste af Slagsen at være autentisk.

Jeg nævnte, at min Mors Haab var at faa tildelt en Lotterikollektion. Hun forsømte derfor ingen Lejlighed til at bringe sig i Erindring hos Autoriteterne, naar hun fik nys om en ledig Kollektion. Det har ikke været nogen let Gang for hende, som af Naturen var tilbageholdende, men hvad gør en Mor ikke for Hjem og Børn! Man forstaa derfor hendes Harm og Fortvivlelse, da ved hendes sidste Henvendelse til Klasselotteriets Direktør raat erklærede, at hun overhovedet ingen Chance havde for at komme i Betragtning, og ydermere frabad sig, at hun rendte ham paa Dørene tidlig og silde. I sin Harm over Mandens Brutalitet tog min Mor blad fra Munden og gav ham med rene Ord at forstaa, at det ikke var Maaden at optræde overfor en fattig Enke, der kæmpede for sine Børns Eksistens. Tølperen svarede med at vise hende Døren. Da min Mor var kommet udenfor, rystede hendes Ben under hende. Hun satte sig derfor ned paa Trappen og brast i Graad.

Saavidt jeg forstaa, havde Klasselotteriet den Gang til Huse paa Amalienborg. Hvorom alting er: som min Mor sad paa Trappen og græd, kom den gamle Konge – Christian IX – op ad Trappen. Han kendte min Mor fra tidligere Audienser og spurgte deltagende, hvad der dog var i Vejen. Min

Mor fortalte saa Kongen om den Medfart, der var blevet hende til Del, og hvordan hun ved sin Forløbelse overfor den mægtige Direktør havde forspildt sin sidste Chance.

»Ja«, sagde Majestæten, »han er en grov Karl. Men nu skal De, lille Frue, tørre Deres Taarer. Jeg skal tage mig af den Sag.«

Og det gjorde Kongen. Faa Uger efter kom Beskikkelsen til Lotterikollektrice, og paany randt min Mors Taarer, men denne Gang af Glæde og Taknemmelighed.

Uddrag (s. 13-16 og 17-19) fra Alf. Brahde: *Tilløb og Afløb*. Det Schønbergske Forlag, København 1946. Moderen er Jutta Brahde, født Landsperg, faderen er Valdemar Brahde.